

## 7. kapitola: Egypt a Exodus 2. časť - odpovede

**Moderátori:** Prečítajte si tieto odpovede na otázky vopred, čo vám pomôže pripraviť sa na vedenie diskusie v malých skupinách.

**Účastníci:** Upevnite si to, čo ste sa naučili, prečítaním si týchto odpovedí po diskusii v malej skupinke predtým, ako prejdete na ďalšie stretnutie.

### A. Kontext príbehu

**Moderátori:** Nájdite si chvíľku na zopakovanie kontextu a toho, čo ste sa naučili v predchádzajúcom stretnutí. Ak chcete, použite nasledujúcu otázku na povzbudenie diskusie:

- *Na knihu Exodus sa môžeme pozerat' aj ako na vyslobodenie Izraela z tyranskej poroby, neustálej práce bez času na uctievanie Boha a možnosti pestovať s Ním vzťah. Čo si z toho môžeme vziať do vlastného života?*

### B. Prečítajte si príbeh

**Moderátori:** Ak je čas, požiadajte niekoho, aby každú pasáž prečítal nahlas predtým, než sa o nej bude diskutovať.

### C. Podrobnejšie štúdium

- 1) Abrahámovi Boh sľúbil, že z jeho potomkov - Izraela - urobí národ a kráľovstvo. Prečítajte si Exodus 19, 1–6. Čo hovorí Boh, akým národom a kráľovstvom podľa neho budú, ak ho budú poslúchať a dodržiavať jeho zmluvu? Aký vplyv na svet bude mať podľa Božích plánov jeho „prvorodený syn“ Izrael?

*Boh hovorí, že Izrael bude: 1. „mojím vlastníctvom medzi všetkými národmi“, 2. „kráľovstvom kňazov“ a 3. „svätým národom“. Prvá vec hovorí o veľkej láske Boha k ľuďom. (Niektoré preklady hovoria, že budú pre Boha „pokladom“). Ako kráľovstvo kňazov budú pred Bohom zastupovať iné národy a prinášať Boha iným národom. „Svätý“ neznamená „dokonalý“, ale „oddelený“ – oddelený v rovnakom zmysle, ako vyčleňujeme slávnostné jedlá alebo svadobné šaty na špeciálne účely. Boh si vyvolil alebo „oddělil“ Izrael pre osobitnú úlohu medzi národmi. Toto všetko dopĺňa, čo bolo povedané skôr: že Izrael je „prvorodený“ medzi národmi.*

- 2) a. Ako prikázania v Exodus 20, 2–11 sumarizujú ponaučenia získané počas úteku Izraela z Egypta?

*Celý príbeh exodu možno zhrnúť do prvých troch prikázaní. Izrael bol zachránený z kultúry presiaknutej polyteizmom, z kultúry, ktorá nepozná ani neuznáva Boha a ktorá viaže pozornosť ľudí dvadsaťštyri hodín denne na faraóna, keďže sú jeho otrokmi. Tým, že ich Boh oslobodzuje, zjavuje svoje Meno a preukazuje svoju nadradenosť nad stvorením a všetkými ostatnými bohmi. Niet divu, že prvé prikázanie nariaďuje ľuďom, aby uctievali iba Boha. Dajte Boha na prvé miesto; nerobte si modly zo stvorených vecí a neumenšujte Stvoriteľa na obraz (modlu). Toto ich chráni nielen pred pádom späť do vzorcov,*

*ktoré sa naučili v Egypte; chráni ich to aj pred hriechom Adama a Evy, ktorým bolo to, že sa chceli sami stať bohmi (budete ako on).*

*Druhé prikázanie, ktoré nadväzuje na vzácny dar Božieho mena, ktorý dostali, im hovorí, aby ho uctievali a nebrali Božie meno nadarmo. To neznamená iba to, že by ho nemali používať ako nadávku. Meno predstavuje osobu a bezmyšlienkovité vzývanie Božieho mena sa rovná tvrdeniu, že jeho bytie je bezcenné.*

*Nakoniec, Boh vyslobodil svoj ľud s cieľom, aby odpočíval a uctieval ho. Tretie prikázanie im pripomína, aby pamätali na deň sabatu a aby ho svätili. Ich identita ako jeho ľud stvorený na jeho obraz vyžaduje uctievanie vo voľnom dni.*

**b. Ako ostatné prikázania nadväzujú alebo súvisia s prvými tromi?**

*Prvé tri prikázania súvisia s nadviazaním správneho vzťahu s Bohom. Zostávajúce prikázania, definujúce správny vzťah s ostatnými, vyrastajú z prvého prikázania. Sú to pravidlá popisujúce spôsob, akým žijú vykúpení ľudia, aby sa nevrátili späť do otroctva. Poskytujú stabilitu, posvätnosť života a správnu rovnováhu medzi prácou, odpočinkom a uctievaním. Vákuum, ktoré vzniká, keď sa nedodržiajú, je vyplnené otroctvom - naviazaním na seba, nenávisťou, chamtivosťou a klamstvom; teda otročením falošným bohom tohto sveta.*

**3) Prečítajte si Exodus 23, ktorý zdôrazňuje dôležitosť uctievania samotného Boha, dodržiavanie predpísaných sviatkov, poslušnosť a službu Bohu. Akým prínosom to má byť pre Izrael?**

*Uctievanie a poslušanie Boha má pre Izrael veľký prínos: Boh bude nepriateľom ich nepriateľov; pošle svojho anjela, aby ich priviedol do zaslúbenej zeme; budú prosperovať, budú mať dlhý život a budú sa tešiť dobrému zdraviu. Boh im dá zem (krajinu), stanoví hranice ich národa. V skutočnosti splní sľuby, ktoré dal Abrahámovi dávno predtým.*

**4) Prepojenie na Nový zákon:** Izraeliti sa znepokojujú nad tým, čo budú jesť a piť a ako sa im bude dariť obrániť sa proti nepriateľom. Po rokoch otroctva hľadajú najprv ľudské riešenia svojich potrieb. Teraz sa ako Boží ľud musia naučiť, že ak dávajú Boha na prvé miesto vo svojom živote, bude na nich dohliadať.

Prečítajte si Evanjelium podľa Lukáša 12, 16–31. Ako je v Novom zákone zachovaný postup uprednostňovania Boha?

*Zotročení hriechom a svojím egom najprv hľadáme ľudské riešenia našich potrieb a až potom venujeme pozornosť Bohu, ak vôbec. Ale ako Boží ľud sa musíme naučiť, že hľadanie Boha a jeho kráľovstva je v našom živote prvoradé. Tiež sa musíme naučiť dôverovať mu, že sa postará o všetky naše potreby.*

## **PRAVIDLÁ BOHOSLUŽBY (EXODUS 25 – 31)**

**5) Na vrchole hory Sinaj Boh dáva Mojžišovi presné pokyny, ako postaviť prenosný stan stretávania nazývaný „svätostánok“ (doslovne „príbytok, kde prebýva Boh“) a jeho vnútorné zariadenie.**

- a.** Prečítajte si Exodus 29, 42–46. Aký je účel svätostánku, ktorý odliši Izrael od všetkých národov na zemi? (Pozri tiež Exodus 33, 14–16.)

*Svätostánok je prenosný „Stan stretnutia“, kde Boh prebýva medzi svojím ľudom, stretáva sa s*

ním a hovorí s ním. Boh predtým príležitostne zišiel dole, aby sa s jednotlivcami stretol, ale od rajskej záhrady nebolo miesto, kde by mohli spolu prebývať. Tým, že ich Boh takto sprevádza, odlišuje Izrael od iných národov – dáva im výsadu jemu patriacich.

- b.** Exodus 25 opisuje najdôležitejšiu časť svätostánku, Archu zmluvy, ktorá má vo Svätyni svätých čestné miesto. Tento priestor symbolizuje Boží trón; je to miesto, kde Boh zostúpi a prehovorí. Prečítajte si Exodus 16, 33-34 a 25, 10-22 a Hebrejom 9, 4. Aké predmety sa majú umiestniť do archy?

*Archa zmluvy obsahuje nádobu s mannou (ako trvalú spomienku na chlieb, ktorým Boh nasýtil ľud na púšti), a „Svedectvo“ alebo kamenné tabule s Desatorom. Neskôr Boh nariadi, aby pridali Áronovu palicu, reprezentujúcu jeho veľkňazskú autoritu (toto je zaznamenané v knihe Numeri a budeme sa tým zaoberať v ďalšej kapitole).*

## **6) Prepojenie na Nový zákon:** Prečítajte si Zjavenie 11, 19 – 12, 6.

- a.** Opíšte ženu v tejto pasáži. Koho znázorňuje a ako to viete?

*Na nebi sa ukázalo veľké znamenie: „Žena odetá slnkom, pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd“. Je tehotná a chystá sa porodiť chlapca, „toho, ktorý má železným žezlom panovať nad všetkými národmi“, ale ktorého sa drak snaží zožrať a ktorý je „uchvátený k Bohu a k jeho trónu“. Toto nie je nikto iný ako Mária, Kráľovná neba a Matka dieťaťa Ježiša, ktorý bude vládnuť národom. (Často sa tiež stotožňuje s Cirkvou.)*

- b. Premýšľajte:** Zjavenie 11, 19 naznačuje, že túto ženu odetú slnkom..., možno považovať za novozákonné naplnenie Archy zmluvy. Nájdete dôvody, ktoré prostredníctvom obsahu Archy podporujú túto myšlienku?

*Archa zmluvy je videná v Božom chráme na oblohe a potom sa zrazu objaví žena, ktorá je tehotná s Mesiášom. Uvažujte nad týmto:*

- *Archa obsahovala mannu, čo bol chlieb z neba, ktorý sýtil Izrael počas jeho dlhej cesty do zaslúbenej zeme. Mária mala vo svojom lone pravý chlieb z neba, Ježiša Krista.*
- *Archa obsahovala Božie slová dané Izraelu ako Desť Božích prikázaní. Mária mala v sebe Slovo Božie, ktoré sa stalo telom.*
- *V Arche bola Áronova palica, reprezentujúca jeho veľkňazskú autoritu. Mária držala samotného Veľkňaza, samotného Božieho Syna.*

*Svätá archa zmluvy, do ktorej Boh zostúpil, aby prebýval s Izraelom, poskytla náznak dňa, keď Boh príde na zem a bude žiť medzi svojím ľudom ako človek, Emmanuel („Boh s nami“).*

## **NOVÉ KŇAZSTVO (EXODUS 32-40)**

- 7)** Štyridsať dní po sľube Izraelitov, že budú navždy Božím ľudom, si postavia zlaté teľa, ktoré chcú uctievať. Boh ich zamýšľal zničiť (Exodus 32). Prečítajte si túto kapitolu a potom si prečítajte Exodus 5, 22 – 6, 8. Je o čase, keď Mojžiš veril, že Boh ľudom „spôsobil zlo“ (Mojžiš požiadal faraóna, aby prepustil ľudí na púšť, kde sa budú klaňať Bohu a výsledkom prosby bolo navýšenie neľudskej práce pre Izraelitov a nedôvera voči Mojžišovi).

**Premýšľajte:** Čo ukazuje o Mojžišovi príhoda so zlatým teľaťom? Čo mu predtým v 5. kapitole knihy Exodus chýbalo? Na základe čoho žiada teraz o Božie milosrdenstvo?

*Mojžiš sa od prvých dní, keď viedol Izrael k nasledovaniu Boha, veľa naučil. V 5. kapitole, keď jeho prosby k faraónovi zdanlivo zlyhali a priniesli ľuďom viac práce, Mojžiš obvinil Boha, že nesplnil svoje sľuby. Zdá sa, že Mojžiš zabudol, čo mu Boh povedal. Jeho viera zakolísala. V Exodus 32 sa už Mojžiš smelo a nebojácne prihovára u Boha za svoj ľud. V kríze smelo prejavuje svoju vieru. Zatiaľ čo Boh predtým musel Mojžišovi pripomínať svoju moc, činy a zámery a musel opakovane sľúbiť, že oslobodí ľudí, aby vedeli, že je Boh, Mojžiš to teraz už vie sám od seba. Neobracia sa na Boha na základe hodnosti, alebo naopak slabostí ľudí alebo preto, že ich to mrzí, ale na základe troch vecí, ktoré sú o Bohu pravdivé:*

- *Boh miluje Izrael. Je to Boží ľud, nie Mojžišov ľud, vyvolený a vyvedený z Egypta Bohom pre Boha samého.*
- *Boh má svoju povest'. Čo by to hovorilo o Bohu, keby zničil Izrael hneď po jeho záchrane z Egypta?*
- *Boh je verný. Sľúbil, že rozmnoží Izrael, privedie ho do zaslúbenej zeme a usadí ho tam navždy. Ak by Boh teraz zničil Izrael, bolo by to v rozpore s tým, kým Boh je. Mojžiš vie bez tieňa pochybností, že Boh je PÁN.*

- 8) Až do tejto doby prvorodený z každej rodiny pôsobil ako kňaz rodiny. V dôsledku incidentu so zlatým teľaťom sú kmene v istom zmysle „laicizované“. Rodina už nebude mať svojho kňaza, ale kňazi budú pochádzať iba z kmeňa Levitov. Aké vlastnosti vidíte u Levitov, ktoré ich kvalifikujú byť kňazmi?

*Keď sa Mojžiš pýta: Kto je na Pánovej strane? muži z Léviho kmeňa demonštrujú úplnú oddanosť a vernosť Bohu svojou okamžitou, jednotnou odpoveďou. Zhromaždia sa po Mojžišovom boku a bez debaty plnia jeho príkaz zabiť tých, ktorí zradili Boha a uctievali teľa. Tým, že sa postavia za Boha aj proti svojim príbuzným, uvedú sa do Božej služby.*

- 9) **Prepojenie na Nový zákon:** Koniec exodu opisuje, čo sa stane, keď sa dokončí práca na svätostánku: „Vtedy zakryl stánok zjavenia oblak a príbytok naplnila Pánova sláva.“ (Exodus 40, 34). Od tej chvíle ich oblak a oheň vedú na cestách, čo je viditeľným potvrdením Božej prítomnosti. Nie je to prvýkrát, čo sa Božia prítomnosť ukázala prostredníctvom ohňa alebo oblaku (spomeňte si na horiaci ker v Exodus 3; na oblak a oheň na vrchu Sinaj v Exodus 2, 24 a na oblak, ktorý zostúpil do Mojžišovho stanu, keď Boh hovoril s Mojžišom v Exodus 33). Majte to na pamäti a prečítajte si KKC 696–697. Kto neskôr naplní tieto starozákonné symboly a ako?

*Katechizmus nám hovorí, že „Kristus v Duchu Svätom naplnia tieto symboly“ (KKC 697). Oblak zjavuje Boha a zahaľuje jeho slávu, aby ho človek mohol pozorovať. Tak ako Boh hovoril z oblaku na vrchu Sinaj, aby zvestoval svoje Slovo, Boh hovorí z oblaku na vrchu premenenia, aby identifikoval svojho Syna. Tak ako oblak zjavoval Boha, keď zahaľoval svoju slávu počas rozhovoru s Mojžišom a vo Svätostánku, oblak unáša Ježiša pri jeho nanebovstúpení a zjaví ho, keď sa vráti. Duch Svätý je zobrazený aj ohňom v Novom zákone: Ako bol Boh prítomný v ohni na hore Sinaj pri založení národa Izrael, je prítomný pri založení svojej Cirkvi na Turíce, v osobe Ducha Svätého sa zjavil ako ohnivé jazyky na hlavách učeníkov.*

## D. Aplikácia

**Moderátori:** Ak vám to čas dovoľí, požiadajte členov skupiny, aby sa podelili o svoje odpovede na nasledujúce otázky.

Incident so zlatým teľaťom ukazuje, že jedna vec je vyviesť Izrael z Egypta, no druhá je dostať Egypt z Izraela. Božie deti budú naďalej zápasit' s príťažlivosťou k iným bohom. Možno nie ste v pokušení postaviť si zlaté teľa vo svojej obývačke, ale predsa: existujú veci, nápady alebo ľudia, ktorým pripisujete zásluhy za Božie dielo vo vašom živote? Uctievať ešte niečo iné okrem Neho? Ako vám dnes môžu pomôcť lekcie, ktoré sa Izrael naučil v týchto prvých rokoch?

## E. Zhrnutie

Ukončíte štúdium Egypta a Exodu a zafixujte si to vo svojej mysli takto:

**10)** Zapamätajte si farbu tohto časového obdobia - červenú, ktorá pripomína Červené more, cez ktoré previedol Boh deti Izraela a v ktorom utopil armádu faraóna.

**11)** Obdobie Egypt a Exodus hovorí o tom, ako Boh počul plač Jakubovej rodiny, ktorá sa stala otrokmi v Egypte. Zostúpil k nim a odhalil svoje meno, oslobodil ich z otroctva, aby ho mohli uctievať a ukázal im spôsob, akým majú žiť a akým ho majú uctievať ako svätý národ zasvätený Nemu.

### Zakončíte modlitbou:

Pane, ty si oslobodil svoj ľud z egyptského otroctva, aby ťa mohol uctievať:  
Oslobod' nás od hriechu, aby sme ti mohli slúžiť a zvelebovať ťa.

## POZNÁMKY K PREDNÁŠKE KAPITOLY 7 – EGYPT A EXODUS: 2. ČASŤ

- I.** Úvod do Egypt a Exodus – 2. časť
  - A.** Boh dá Izraelu jeho identitu (Exodus 19, 6 – „kráľovstvo kňazov a svätý národ“) 1. „Kňaz“ = kohen, množné číslo, kohanim
  - B.** Boh dá Izraelu Zákon, Stánok, Sobotu
- II.** Boh vstupuje do zmluvy s Izraelom: Jeden svätý národ (Exodus 19–24)
  - A.** Boh ponúka, že si Izrael privlastní (Exodus 19, 6)
  - B.** Podmienky zmluvy
    - 1.** Zákon
      - a.** Tóra: z hebrejského koreňa yarah, „hádzať alebo strieľať na cieľ“
      - b.** Chápať Zákon v kontexte zmluvy a vzťahu
      - c.** Zhrešiť: chet, „minúť cieľ“
    - 2.** Desať prikázaní (Exodus 20)
      - a.** Prvé prikázanie: „Nebudeš mať iných bohov okrem mňa“
        - i.** Naším povolaním je zjavovať Boha svetu (KKC 2085)
        - ii.** Zákaz veštenia (KKC 2116)
        - iii.** Zákaz rytín: zmeny s vtelením Krista (KKC 2130–2131)
      - 3.** Kniha zmluvy (Exodus 21–23) – zaobchádzanie s cudzincami
  - C.** Zmluva spečatená (Exodus 24)
- III.** Boh im dáva vzor pre uctievanie a svätostánok (Exodus 25–31)
- IV.** Porušená zmluva a následky (Exodus 32)
  - A.** Zlaté teľa
    - 1.** Mojžiš sa prihovára za ľud
      - a.** Na základe Božej povesti
      - b.** Na základe Božieho zmluvného zasľúbenia
    - 2.** Boh činí pokánie: shuv (hebrejsky „otočiť sa alebo vrátiť sa“) alebo metanoia (grécky „zmeniť názor, činiť pokánie“).
    - 3.** Prečo sa Aaronovi nič nestane?
  - B.** Ustanovenie levitského kňazstva (Exodus 32, 26-29)
    - 1.** Leviti ako diakoni, zodpovední za zariadenie, slúžiaci vo svätostánku
    - 2.** Kňazi z Áronovho rodu (tiež kmeň Lévi)
  - C.** Zaviedol sa systém obetovania
    - 1.** Pokyny pre uctievanie a službu: Levitikus
      - a.** Kňazský zákonník (Levitikus 1–16)

**b.** Kódex svätosti (Levitikus 17–27)

**2.** Liturgický kalendár

**a.** Špeciálne dni a roky

**b.** Špeciálne sviatky

**V.** Obnova zmluvy (Exodus 33–34)

**A.** Dôležitosť Božej prítomnosti

**1.** To robí Izrael odlišným

**2.** Platí to aj pre kresťanov (Ján 1: „Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami“)

**3.** V čom sú katolíci iní: Jeho skutočná prítomnosť v Eucharistii

**B.** Nové tabule, Áronova palica, manna umiestnená pred Archou zmluvy

**1.** V Zjavení 11, 19 – 12, 1 je nová Archa zmluvy

**VI.** Stavba a požehnanie svätostánku (Exodus 35–40)

**A.** Mikrokozmos Stvorenia

**B.** Naplnila ho Božia sláva (jeho prítomnosť)

**VII.** Záver